

DETTE UMAADELIGE HAV

Kari Grønningsæter, medlemsmøte på Risøbank 21.05.24

25 tilstede

Bente ønsker velkommen

Foredragsholderen Kari Grønningsæter er barnebarn av Karoline (Ninna) Saanum som 22 år gammel var på jordomseiling med sin far kaptein Johan Saanum i 1913/1914, på fullriggeren Svaland.

Saanum, som opprinnelig het Jensen og tok navnet Saanum fra gården han bodde på, flyttet senere til Kristiansand.

Kari forteller at hun ikke helt skjønnte hvor stort det var å ha en mormor som hadde vært på jordomseiling, før i voksen alder.

Kaptein Saanum overtok Svaland i Helsingør, og gikk om bord sammen med sin datter. Ninna sender sin første hilsen hjem derfra den 10. november 1913.

Like etter røk de ut i en voldsom storm i Nordsjøen.

Ninna ligger i køya under dekk og hører sjøen slå i tre og en halv uke.

Kari intervjuet mormoren sin i forbindelse med en særoppgave hun skrev om denne jordomseilingen da hun gikk i 9. klasse. Hun spurte henne da om hun aldri var redd. Da fikk hun til svar: "Nei, far var jo om bord!"

Første verdenskrig brøt ut mens de var ute. Men dette var de uvitende om. Ninna skrev brev og dagbok om bord når været var fint. Hun tok også bilder med sitt eget kamera.

Hun skrev i brevene at det alltid var god stemning om bord på skuta. Hun hadde selv ingen bestemte oppgaver, men kalte seg selv i en humoristisk tone 'fjerde styrmann'.

Ninna hadde også mange bøker om bord. Svaland var medlem av det som den gang var et tilbud til sjøfolk, nemlig vandrebibliotek.

Da de var kommet til Australia var hun og faren på besøk hos den norske konsulen i Sydney. Kapteinen sa at det tok "kuns 70 dage til Australia".

16. mars 1914 fikk Ninnas søster tilsendt et postkort med flotte bilder fra derfra, noe som selvfølgelig var veldig spennende. Ninna fikk god tid til å se seg om i Sidney mens skuta lå der.

Svaland var en av de største fullriggerne i verden, 91 meter langt. Til sammenligning er Sørlandet 64 meter.

Andre del av foredraget besto av opplesning fra de mange brev og notater Ninna skrev om bord. Hun likte veldig godt å skrive. Her følger et lite utdrag av det som ble lest opp:

Etter runding av Kapp Horn feiret besetningen 17. mai om bord. De hadde fyrverkeri og musikkinstrumenter som de gikk rundt på dekk og spilte på.

Den ene av to griser som var med på skuta, ble slaktet og tilberedt av kokken om bord.

Underveis oppsto det dysenteri hos noen i besetningen, noe som gjorde Ninna svært bekymret, men heldigvis overlevde alle de syke.

De hadde ikke bare griser om bord, men også en hund og en katt + noen høns som Ninna skriver begynte å verpe ved Kapp Horn.

I slutten av august 1914 skriver hun at været er rolig, og at hun har rodd ut i en sjekte for å ta bilde av skuta. Guttene badet.

Det var også på den tiden de fikk vite om krigen, og fra da av skiftet tonen i brevene. Hun skriver bl.a. at da de nærmet seg Irland var det tett tåke, og p.g.a krigen var alle fyrlykter slukket og alle tåkelurer tause, så hun syntes det var skrekkelig. Men de kom til land i Queenstown ved Cork.

Ninna hadde gledet seg til de kunne seile inn til Kristiansand ved reisens slutt, men dette lot seg ikke gjøre p.g.a. krigen. I stedet måtte far og datter forlate skipet i Cardiff, og ta seg hjem med tog og båt derfra. Og slik endte denne fantastiske jordomseilingen for Karis mormor Ninna Saanum.

De fremmøtte på medlemsmøtet fikk oppleve en spennende og levende fortalt historie, og det var også anledning til å få kjøpt Kari Grønningsæters bok om denne jordomseilingen:

Fra høsten 1913 til høsten 1914 er Karoline «Ninna» Saanum (22 år) med på en jordomseiling med fullriggeren Svaland av Kristiansand, eid av Strays rederi hvor hennes far Johan A. Saanum er kaptein.

Underveis dokumenterer hun opplevelsene sine i dagbokbrev og fotograferer med eget kamera. Mens verden går inn i en brutal verdenskrig, seiler Svaland på de store verdenshavene, i flere uker uvitende om det som foregår på fastlandet.

Kari Grønningsæter som er Ninnas barnebarn, har sammen med Nicholas E. Preus fra Iowa, USA samlet brev og annen dokumentasjon fra den begivenhetsfulle reisen fra Helsingør til Australia, derfra videre til Cardiff i Wales.

Hun ble takket av med historielagets bok om familien Tidemand,
av Thor Gunnar Hansen

Ref. Eva Saanum